

Algemene Bijstandswet (ABW) imam

Bijstandverlening aan een imam

KB 10 september 1982, JAWB 1983, 14.

feiten: Marokkaan (B) is werkzaam als imam. Voor zijn werkzaamheden ontvangt hij f 800, – per maand. Hij laat zich inschrijven bij het Gewestelijk Arbeidsbureau en verzoekt om een aanvullende bijstandsuitkering. B & W te A. weigeren bijstand te verlenen, omdat de feitelijke beschikbaarstelling voor arbeid in dienstbetrekking te verwaarlozen is nu betrokkene vanuit zijn functie driemaal daags voorgeat in de gebedsdienst.¹ Voorts zijn zij van mening dat B moet worden aangemerkt als een bedienaar van een kerkelijk ambt en ‘aangezien evenwel aan Nederlandse bedienaren van een kerkelijk ambt geen bijstand kan worden verleend, deze, gelet op het bepaalde in dat artikellid (art. 84 lid 1 ABW, SR), ook in het geval van B niet kan worden toegekend’. B verzoekt de Kroon hem alsnog een aanvullende uitkering toe te kennen.

De Kroon is van mening:

‘dat ten aanzien van een bedienaar van een geestelijk ambt geldt, dat het tot de verantwoordelijkheid van de gemeenschap waarvoor hij werkzaam is, behoort om in zijn kosten van bestaan te voorzien; dat gelet op zijn werkzaamheden als geestelijke, van een daadwerkelijke beschikbaarheid voor de arbeid geen sprake kan zijn; dat betrokkene, gelet op het voorenstaande, niet als werkloze werknemer in de zin van de RWW kan worden aangemerkt’.

Met het weigeren van bijstand is niet gehandeld in strijd met enig in het algemeen rechtsbewustzijn levend beginsel van behoorlijk bestuur. Het verzoek van B wordt afgewezen.

Toepasselijke Nederlandse wetgeving

Artt. 1 en 84 ABW (zie voor een uiteenzetting hiervan p. 224).

Socio-juridische achtergronden van de betrokken moslims

Een imam wordt benoemd door een groep gelovigen of door de Staat van zijn nationaliteit. In islamitische landen wordt de imam in de regel gefinancierd door de Staat. De imam die in Nederland werkzaam is, ontvangt zijn loon doorgaans uit de middelen van zijn geloofsgemeenschap (zie over de functie en kwalificatie van een imam, p. 202 e.v. ‘ontslag imam’).

Nadere beschouwingen over de beslissing

In de onderhavige casus worden twee vragen behandeld:

1. Kan een imam in aanmerking komen voor een uitkering krachtens de ABW?
2. Kan de betrokken imam aangemerkt worden als een werkloze werknemer in de zin van art. 3 RWW (oud) (art. 1 RWW 1985)?

ad 1. Komt een imam in aanmerking voor een uitkering krachtens de ABW? De imam wordt in casu gelijk gesteld aan een bedienaar van een geestelijk ambt. B & W bepalen dit uitdrukkelijk; de Kroon geeft hiervan indirect blijk. (De vraag naar de status van de imam bij de interpretatie van art. 2 lid 1 aanhef en sub c BBA is ter discussie gesteld in het arbeidsrecht, zie p. 209 e.v.). Aan een bedienaar van een geestelijk ambt wordt geen bijstand verleend. B & W bepalen dit uitdrukkelijk. De Kroon stelt dat de gemeenschap waarvoor hij werkzaam is, verantwoordelijk is voor de voorziening in zijn bestaanskosten. Noch B & W, noch de Kroon geven aan waarop deze gedachte steunt. Aangezien de verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan geregeld is in art. 1 lid 2 ABW moet de Kroon dit artikellid voor ogen hebben gestaan; de islamitische gemeenschap wordt geacht verantwoordelijk te zijn voor de bestaanskosten van de imam. Een volledige gelijkstelling van een imam met een geestelijke lijkt, in het kader van de bijstandverlening, op het eerste gezicht niet geheel juist; de financiële positie van geestelijken is veelal officieel geregeld. De zeggenschap over de geestelijke berust niet op een overeenkomst tot het verrichten van arbeid.² Voor wat de onderhavige islamitische gemeenschap betreft, ligt de zaak anders. Hoewel men vraagtekens kan zetten bij de zeggenschap van de gemeenschap over de imam, is in casu wel een arbeidsovereenkomst gesloten. In deze overeenkomst is ook loon vastgesteld. Dit loon kan betaald worden uit de bijdragen van de leden aan de gemeenschap. Een algemene regel ontbreekt echter. Andere werknemers, van kerken en kerkelijke instellingen, die niet zonder meer als geestelijken kunnen worden aangemerkt, zullen waarschijnlijk wel in aanmerking kunnen komen voor uitkeringen krachtens de RWW/ABW.

De Kroon ziet het niet als een taak van de overheid om de betrokken imam financiële middelen te verstrekken en op deze manier indirect voorzieningen te treffen die moslims in staat stellen hun religie te belijden. De Kroon gaat voorbij aan het feit dat moslims, althans in islamitische landen een imam alleen als imam beschouwen, wanneer hij als zodanig optreedt. Hij wordt door de Kroon als geestelijke beschouwd. Zij stelt niet de beperking dat hij slechts als geestelijke kan worden aangemerkt op die momenten waarop hij als zodanig werkzaam is.

Op grond van het bepaalde in art. 84 lid 2 j° 84 lid 1 ABW hoeft geen bijstand verleend te worden.

ad 2. Kan iemand die werkzaam is als imam, worden aangemerkt als een werkloze werknemer?

Zowel B & W als de Kroon zijn van mening dat, gezien de werkzaamheden van betrokkene, van een daadwerkelijke beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt geen sprake kan zijn.

Noten

1. N.B. Normaliter gaat een imam vijf maal daags voor in het gebed.
2. T. Koopmans, *De begrippen werkman, arbeider en werknemer*, Alphen aan de Rijn 1962, p. 62.